

Kokousmuistio

EU:n jätesäädöspaketin täytäntöönpanoa valmisteleva työryhmä

Kokous: Työryhmän 7. kokous

Aika: tiistai 28.5. klo 9-12

Paikka: Ympäristöministeriö, Aleksanterinkatu 7, Helsinki (kokoushuone 124 Pankkisali)

Osallistujat:

Anna-Maija Pajukallio, ympäristöministeriö	puheenjohtaja
Riitta Levinen, ympäristöministeriö	varapuheenjohtaja
Tarja-Riitta Blauberg, ympäristöministeriö	pysyvä asiantuntija
Riku Eksymä, Suomen Kiertovoima ry	jäsen
Kirsti Huovinen, maa- ja metsätalousministeriö	jäsen
Tuulia Innala, Suomen Kuntaliitto	jäsen
Kaija Järvinen, ympäristöministeriö	kutsuttu asiantuntija
Esa Kuitunen, Keski-Suomen ELY-keskus	jäsen
Otto Lehtipuu, Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry	jäsen
Jenni Lehtonen, ympäristöministeriö	kutsuttu asiantuntija
Eini Lemmelä, ympäristöministeriö	kutsuttu asiantuntija
Minna Ojanperä, MTK ry	jäsen
Marja Ola, Kaupan liitto	jäsen
Mikko Paunio, sosiaali- ja terveysministeriö	jäsen
Elise Pekkala, työ- ja elinkeinoministeriö	varajäsen
J-P Salmi, Suomen Kuitukierrätys Oy / TYNK	jäsen
Pertti Sundqvist, Suomen luonnonsuojeluliitto	jäsen
Juha-Heikki Tanskanen, Rinki Oy	jäsen
Tiina Toivonen, Suomen Yrittäjät	jäsen
Anna Vainikainen, Elintarviketeollisuusliitto ry	jäsen
Päivi Vilenius, Itä-Suomen aluehallintovirasto	jäsen
Teemu Virtanen, Pirkanmaan ELY-keskus	jäsen
Tiina Vyyryläinen, Kuluttajaliitto ry	jäsen
Ella Särkkä, ympäristöministeriö	sihteeri
Eevaleena Häkkinen, ympäristöministeriö	sihteeri

Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Anna-Maija Pajukallio avasi kokouksen klo 9.05.

Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

- Liite: Asialistan kohta 2, Luonnos edellisen kokouksen muistioksi

Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

Ohjaukeinit yhdyskuntajätteen ja pakkausjätteen kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi, 4. käsittely

- Liite: Asialistan kohta 3, Kompromissiehdotus: Ohjaukeinit yhdyskuntajätteen ja pakkausjätteen kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi

Riitta Levinen esitteli sihteeristön kompromissiehdotuksen.

Kompromissiehdotusta pidettiin suurimassa osassa yleiskommentteja oikeansuuntaisena. Yhdessä kommentissa kuitenkin katsottiin, että ehdotus ei ole tasapuolinen, vaan johtaisi merkittäviin elinkeinopoliittisiin vaikutuksiin mm. pk-yritysten asemaan sekä asumisen ja elinkeinoelämän jätteen jätetuollon eriytymiseen.

Tuettiin yleisesti vaiheittaista etenemistä ohjaukeinojen käyttöönotossa, koska se jättää toimijoille valinnanvaraa ja joustavuutta toteutuskeinojen valintaan. Toisaalta katsottiin, että eri vaiheet aikatauluineen tulisi määrittellä tarkemmin. Yhdessä kommentissa katsottiin, että vaiheittaisuuden ja riittävien siirtymäaikojen tulisi koskea myös kuljetusjärjestelmiin mahdollisesti tehtäviä muutoksia. Toisessa kommentissa esitettiin eri kuljetusjärjestelmien rinnakkaista kokeilua alueellisesti.

Ehdotettua pakkausten aluekeräyspisteiden lukumäärää pidettiin joissakin kommentteissa edelleen liian korkeana, ottaen huomioon kiinteistökohtaisen keräyksen lisääntymisen taajamissa, ja ehdotettiin pisteiden lukumääräksi 800. Pakkausjätteen tuottajille asetettavien kierrätystavoitteiden nostamista kansallisesti yli pakkausjätedirektiivin tavoitteiden pidettiin tarpeettomana, koska yhdyskuntajätteen kiristyvät kierrätystavoitteet takaavat myös pakkausjätteen valtakunnallisten kierrätystavoitteiden toteutumisen.

Järjestämis- ja kustannusvastuun erottamisen toisistaan epäiltiin eräissä puheenvuoroissa johtavan vaikeisiin sopimuskuvioihin. Sopimuspuolia ja kustannusvastuun jakautumista on vaikea hahmottaa. Lisäksi on epäselvää, millaisiin hallinnollisiin toimiin viranomaisen tulisi ryhtyä, jos sopimukseen ei päästä, tulisiko asiasta tehdä esimerkiksi valituskelpoinen päätös. Myös kustannusvastuun laskemisperusteita pidettiin epäselvinä, laskettaisiinko muun toimijan kuin kunnan vastaanottotermiäliin toimittama erilliskerätty materiaali tavoitteiden saavuttamiseen mukaan. Toisaalta katsottiin, että malli on hyvä kunnan jätetuollon asiakkaan kannalta, koska on vain yksi taho, jonka kanssa asioidaan.

Yhdessä kommentissa esitettiin, että biojätteelle tulisi esittää tiukempia toimenpiteitä, koska sillä on suuri merkitys yhdyskuntajätteen tavoitteiden saavuttamiselle. Toisessa kommentissa pyydettiin selvennystä, edellyttääkö uudistus muutosta kaupan entisten elintarvikkeiden käsittelyyn, ottaen huomioon niihin liittyvät hygieniangelmat.

Sihteeristö totesi, että vaikka esitettyjä muutoksia voidaan yhtäältä pitää merkittävinä, on toisaalta kuitenkin otettava huomioon, että viime aikoina toteutetut yhdyskuntajätetuollon vastuunjaon muutokset ovat lisänneet jätteen haltijan vastuulla olevan jätteen määrää. Samoin erilliskeräysvaatimusten tiukentuminen tulee jatkossa lisäämään merkittävästi tarvittavien jätteenkuljetusten määrää. Yksityisten jätetuollon asemaa ei siis ole tarkoitus heikentää, vaan päinvastoin niille todennäköisesti aukeaa paljon uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Tuottajien ja kuntien välisen yhteistoimintavelvoitteen noudattamisen valvonta edellyttää myös jonkinlaisen perälaudan luomista niitä tilanteita varten, joissa velvoite ei toteudu tarkoitettulla tavalla. Alueellisten vastaanottopisteiden määrää määriteltäessä on pohdittava myös, miten pisteet voitaisiin sijoittaa niin, että ne palvelisivat mahdollisimman hyvin kiinteistöittäisen keräyksen ulkopuolelle jääviä jätteen haltijoita.

Jätelain 15-41 §:

Kommenteissa ehdotettiin jätelain 15 §:ään lisättäväksi asukkaan velvollisuus lajitella jätettä. Todettiin, että jätelain 32 §:ää tai sen perusteluja tulisi selventää niin, että on yksiselitteistä, mikä rakennus- ja purkujäte katsotaan kunnan vastuulle kuuluvaksi asumisessa syntyväksi jätteeksi. Jätelain 15 a §:n osalta tulisi selventää, koskeeko pykälä esimerkiksi myös erilliskerättävää energiajätettä, joka sisältää kierrätykseen kelpaavia materiaaleja. Kunnan järjestämää jätteenkuljetusta koskevassa 36 §:ssä tulisi selventää, mitä tarkoitetaan hankinnan suunnittelun yhteydessä tehtävällä kuulemisella. Lisäksi esitettiin, että kunnan jätemaksusäännökset tulisi tarkistaa vastaamaan uusien pykälien sisältöä.

Kunnan ja tuottajan yhteistoimintavelvollisuutta ja pakkausten tuottajien kustannusvastuu 46 - 49 b:

Puheenvuoroissa esitettiin, että ehdotetussa 49 a §:ssä eri toimijoiden välisiä rooleja tulisi selventää. Lisäksi pitäisi tarkastella miten varmistetaan maksuttomuus loppukäyttäjälle siinä laajuudessa kuin kustannukset on jätedirektiivissä säädetty tuottajien maksettaviksi. Tuottajille ehdotettua vuosittaista tietojen raportointivelvoitteen määräaika 1.2. pidettiin liian tiukkana. Sen tulisi olla vähintään 6 kk raportointivuoden päätymisestä.

Yhdyskuntajätteen erilliskeräysvelvollisuudet ja kierrätystavoitteet/ jäteasetus 14 – 14 c §:

Keskustelussa esitettiin jäteasetuksen 14 a §:ää selvennettäväksi, kenen vastuulle kuuluvasta jätteestä on kyse. Korttelikeräyksen osalta tulisi määritellä, että se on yksi kiinteistökohtaisen keräyksen muoto. Syntypaikalla tapahtuvan kompostoinnin osalta 14 c §:ään tulisi rakentaa linkki kunnan jätehuoltomääräyksiin, jotta voidaan varmistaa kotikompostoinnin asianmukaisuus.

Tuottajavastuun vähimmäisvaatimukset, 3. käsittely

- Liite: Asialistan kohta 4, Tuottaja vastuun vähimmäisvaatimukset

Tarja-Riitta Blauberg ja Ella Särkkä esittelivät aiheen.

Etäkauppaa koskevassa keskustelussa pidettiin hyvänä, että etäkaupalle pyritään asettamaan samat velvoitteet kuin kotimaisille tuottajille. Yhdessä kommentissa kuitenkin katsottiin, ettei tulisi säätää ulkomaista yritystä koskevia säännöksiä, vaan säännösten tulisi olla linjassa olemassa olevien valtuutettua edustajaa koskevien säännösten kanssa. Niiden lähtömaa voi velvoittaa valtuutetun edustajan nimeämiseen ja kohde- maan on sallittava se.

Uudelleenkäytön edistämisen osalta kysyttiin, koskeeko velvoite jakelijoiden vastaanottoa. Sihteeristö totesi, että jakelijan keräys on osa tuottajan järjestämää keräystä. Jakelija ei olisi ammattimainen kerääjä, joten velvoite ei koskisi sitä.

Yhdessä kommentissa vastustettiin pienten pakkaajien liikevaihtorajan poistamista kokonaan. Direktiivin katsottiin tukevan jonkinlaisen alarajan säilyttämistä pienimmille toimijoille. Tuottajayhteisöille annettun mahdollisuuden helpottaa pienten yritysten velvoitteita ei katsottu riittävästi takaavan helpotusten tasapuolista toteutumista.

Sihteeristö totesi, että ehdotuksessa haluttaisiin vastata etäkauppaa koskevaan haasteeseen. Maahan- tuojalta ei direktiivin mukaan tarvitse kysyä suostumusta siihen, että voiko ulkomainen valmistaja nimetä

valtuutetun edustajan. Varsinaiset etämyyjät eli yritykset olisivat tuottajavastuullisia, eivät myyntialustat. EU:sta on mahdollisesti tulossa uusia ohjeita etäkaupasta.

Kirjanpito- ja raportointivelvollisuudet, 2. käsittely

- Liitteet:
 - Asialistan kohta 5, Jätteiden kirjanpito- ja seurantavelvoitteen toimeenpano (jätedirektiivi 35 artikla) (taustamuistio)
 - Asialistan kohta 5, Selvilläolo-, tiedonanto-, kirjanpito- ja raportointivelvollisuudet (taustamuistio)

Keskustelussa sähköisestä siirtoasiakirjasta todettiin, että tulisi selvittää eri osapuolten vastuuta siirtoasiakirjan laatimisessa ja tietojen toimittamisessa viranomaisille. Tietojen toimittamista viranomaisten järjestelmään neljä kertaa vuodessa pidettiin raskaana koneluettavuudesta huolimatta ja pyydettiin lisäselvennystä, mihin ehdotus perustuu. Paperisen siirtoasiakirjan säilyttämismahdollisuuden arvioitiin tuovan lisätyötä, koska tiedot on siirrettävä käsin rekisteriin. Rinnakkaisjärjestelmissä on myös hankalaa varmistaa, että tiedot eivät ole puutteellisia. Toivottavaa olisi, että päästään mahdollisimman kattavasti sähköiseen järjestelmään, koska se on muutenkin suuntaus kuljetusalalla. Järjestelmän toteutuksen katsottiin vaativan vaiheittaista etenemistä, ja se vaatisi myös yhteistä näkemystä toiminnanharjoittajilta.

Sihteeristö selvensi, että nykyisin on jo olemassa kaupallisia siirtoasiakirjajärjestelmiä, jotka ovat osa kuljetustoiminnan käyttämää ajonhallintajärjestelmää. Niissä jokainen siirtoon osallistuva osapuoli täyttää tiedot samaan sähköiseen lomakkeeseen ja tiedot säilytetään järjestelmässä vähintään lainsäädännössä vaaditun ajan. Jatkossa nämä tiedot siirrettäisiin tietyin väliajoin viranomaisrekisteriin. Keskusteluissa nykyisten siirtoasiakirjajärjestelmien toimittajien kanssa määräjain tapahtuvaa tiedonsiirtoa pidettiin teknisesti toimivampana vaihtoehtona kuin täysin ajantasaisista on-line –järjestelmää. Tietojen toimittaminen vähintään neljä kertaa vuodessa viranomaisten järjestelmään täyttäisi sihteeristön näkemyksen mukaan direktiivin vaatimuksen aikajärjestyksen mukaisesta vaarallisten jätteiden seurannasta.

Keskustelussa tuettiin ehdotusta, että direktiiviraportointien vaatimien lainsäädäntömuutosten toimeenpanon valmistelua jatketaan työryhmän työn päättymisen jälkeen, jolloin vielä puuttuvista komission täytäntöönpanosäädöksistä on käytettävissä enemmän tietoa.

Työryhmän muistion laatiminen

- Liite: Asialistan kohta 6, ehdotus työryhmän muistion sisältörungoksi

Kokouksessa esitettiin, että työryhmän mietintörungon luvussa 7.1 (kierrätystavoitteet) tulisi olla yhdyskunta- ja pakkausjätteen lisäksi erikseen myös biojäte.

Puheenjohtaja totesi, että mietintö rakennetaan tältä pohjalta. Mietintöluonnoksen ensimmäinen versio toimitetaan työryhmälle 7.6.

Mahdolliset muut asiat

Toistettiin edellisen kokouksen pyyntö, että työryhmälle lähetettäisiin nähtäväksi kuljetusjärjestelmiä koskevat tausta-aineistot. Sihteeristö lupasi toimittaa ne tiedot, joiden luovuttamiseen tietojen toimittajat antavat luvan.

Kuntaliiton edustaja kertoi, että Kuntaliitto ja KIVO ovat valmistelleet yhteenvedon kuivajätteen kuljetuksesta kunnittain. Aineisto toimitetaan YM:lle, ja sen saa jakaa myös muulle työryhmälle.

Puheenjohtaja pyysi kommentit kokousaineistoihin viimeistään maanantaina 3.6. klo 12. Tavoitteena on toimittaa mietintöluonnoksen ensimmäinen versio työryhmälle perjantaina 7.6.

Seuraavan kokouksen ajankohta

Seuraava kokous pidetään 13.6. 2019 klo 13-16 sisäministeriössä; Kirkkokatu 12, kokoushuoneessa Aleksanteri.

Lisäksi ylimääräinen kokous työryhmän mietinnön valmistelua varten pidetään perjantaina 14.6.2019 klo 13-16. Kokous pidetään sisäministeriössä, kokoushuoneessa Kruunu.

Puheenjohtaja esitti viimeisen työryhmäkokouksen siirtämistä joko torstaille 27.6 tai perjantaille 28.6, jotta sihteeristö saisi lisää aikaa huomioida mietinnön valmistelussa työryhmän toimittamat kommentit 14.6 kokouksen aineistoon. Päätettiin siirtää kokousta, tarkempi aika ja paikka ilmoitetaan työryhmälle myöhemmin.

Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.